

17.11.2021

Eduskunta
siv@eduskunta.fi

Asia: OAJ:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö HE 191/2021 vp

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siitä, että näkemyksiämme on otettu huomioon hallituksen esityksessä.

OAJ pitää tärkeänä sitä, että ammatillisen koulutuksen koulutusvienti mahdollistetaan myös koulutusvientikokeilun jälkeen. Esityksen myötä koulutusvientitoimintaa vahvistetaan ja yhdenmukaistetaan sekä taataan kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille yhdenvertaiset mahdollisuudet toteuttaa laadukasta koulutusvientiä § 35 mukaisesti Euroopan talousalueen ulkopuolisille maille.

Maksullisen palvelutoiminnan (§ 31) osalta OAJ näkee, että lakia on aihetta päivittää jo olemassa olevan käytännön mukaiseksi, eli ammatillisen koulutuksen järjestäjät voivat järjestää tutkintoja, tutkinnon osia, niihin valmistavaa koulutusta sekä valmentavaa koulutusta myös muille koulutuksen järjestäjille kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjille.

Tutkinnon perusteista poikkeaminen § 15a

Tutkinnon perusteista poikkeamisen valmistelussa OAJ edellyttää, että OPH tekee yhteistyötä sekä tutkintotoimikunnan että koulutuksen järjestäjien ja sidosryhmien asiantuntijoiden kanssa, jotta poikkeamiset eivät kohdentuisi tutkinnon keskeisiin ammattitaitovaatimuksiin. On huolehdittava siitä, että poikkeamispäätöksellä ei heikennetä opiskelijan ammattitaidon kertymistä eikä esim. joidenkin tutkintojen sisältämiä lainsäädännöllisiä tai turvallisuuteen liittyviä ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita jää poikkeamisen takia suorittamatta.

OAJ näkee hyvänä, että OPH ja tutkintovientitoimikunta valmistelevat vuoden 2022 aikana koulutusvientikokeilussa olleiden tutkintojen sekä koulutusvientiä toteuttavien koulutuksenjärjestäjien ehdotusten mukaisiin muihin tutkintoihin poikkeukset. Koulutusviennin laajenemista tukemaan on vuosittain hyvä laatia poikkeuksia lisäksi myös muiden tutkintojen osalta, jotta tutkintoviennin määrä voi kasvaa ja laatu säilyy yhtenäisenä koulutuksenjärjestäjästä riippumatta. Tutkintojen poikkeuksia valmistellessa on kuultava sekä koulutuksen järjestäjiä, tutkintotoimikuntaa että sidosryhmien asiantuntijoita valmisteltavien tutkintojen järjestyksestä (tarpeellisuus/kiireellisyys koulutusviennissä).

17.11.2021

Yhdenmukaisuuden vuoksi ammatillisissa perustutkinnoissa yhteisten tutkinnon osien poikkeamiset kannattaa määritellä samalla tavalla kaikissa perustutkintojen perusteissa.

Lupa soveltaa 15a §:ssä tarkoitettua tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta

Esityksessä mainittu luvanvaraisuus ja OPH:n oikeus päättää luvasta koulutusvientiä varten on OAJ:n mielestä kannatettava. Täten koulutusviennin koordinointi eli tieto siitä mitä tutkintoja, mikä koulutuksenjärjestäjä, kuinka paljon ja minne koulutusta viedään, on yhden toimijan tiedossa. Kun Opetushallitukselle esitetään hakemus koulutusvientiä varten kustakin tutkinnon perusteesta erikseen sisältäen perustellun suunnitelman poikkeuksen soveltamisesta, mahdollistetaan koulutusviennin hyvä valmistelu ja tasalaatuisuus.

OAJ nostaa esiin huolen siitä, pystyykö Opetushallitus varautumaan lupien käsittelyyn kohtuullisella aikataululla ja yhtenevien kriteereiden mukaan. Tämä edellyttää sekä henkilöresursointia että selkeitä ohjeita ja suosituksia poikkeuslupahakemuksien tekemiseen. Luvan ollessa maksullinen, tulee ohjeiden mukana olla hintatiedot ja ohjeistuksia mahdollisuuteen saada vienti- tai vertaistukea esim. Education Finlandin kautta. Koulutuksenjärjestäjälle on myös informoitava, että tutkinnon perusteiden kääntäminen englanniksi tai muulle kielelle on koulutuksen järjestäjän kustannus, joka tulee sisällyttää koulutusviennin kustannuksiin. OAJ kyseenalaistaa myös tutkinnon perusteiden käännösten laadun ja yhdenmukaisuuden, jos/kun jokainen koulutuksenjärjestäjä huolehtii käännöstyöstä itse. Resurssien osalta on huolehdittava siitä, että koulutuksenjärjestäjä ei käytä koulutusvientitoimintaan perusrahoitusta ja heikennä jo taloudellisesti haastavaa tilannetta paikallisessa tutkintokoulutuksessa.

OAJ suosittelee sitä, että kun tutkinnon perusteita käytetään koulutusvientiin sellaisenaan (ilman poikkeamia), koulutuksenjärjestäjällä olisi velvollisuus ilmoittaa tutkintovientitoimikunnalle koulutusvientitoiminnasta. Tämä takaisi koulutusvientitietojen kattavan rekisterin koko Suomen osalta.

Maksullinen palvelutoiminta § 31

OAJ kannattaa pykälän 31 päivittämistä vakiintuneen käytännön mukaiseksi. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä voisi järjestää maksullisena palvelutoimintana tutkintoja, tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta myös muille koulutuksen ja opetuksen järjestäjille ammatilliselle koulutuksen järjestäjien lisäksi (esim. lukiokoulutuksen järjestäjille). Pykälän päivittäminen mahdollistaa myös lisääntyvän yhteistyön ammattikorkeakoulujen kanssa – tämä yhteistyö korostuu jatkuvan oppimisen tarpeiden myötä.

17.11.2021

Lisäksi

OAJ muistuttaa, että tutkinnon perusteista poikkeaminen ja lupa järjestää perusteista poikkeavia tutkintoja tulee säilyttää ainoastaan niillä koulutuksenjärjestäjillä, joilla on kyseiseen tutkintoon voimassa oleva järjestämislupa sekä toteuttajina kelpoisuusehdot täyttävät opettajat. Selkeät ohjeet ja suositukset poikkeuslupien hakemiseen tulee antaa koulutuksenjärjestäjille ja lupaprosessin aikataulu tulee olla kohtuullinen, maksimissaan 3 kk hakemuksesta luvan myöntämisestä tiedottamiseen.

Tulee myös huolehtia siitä, että poikkeavan tutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus ja edellytykset jatkokouluttautumiseen ja täydennyskoulutukseen sekä kelpoisuus hakeutua myös suomalaisille työmarkkinoille. Oma diaarinumero ja yksilöity tutkintotodistus tai muu todistus opintojen suorittamisesta kertoo tutkinnon suorittajan osaamisesta ja/tai mahdollisista osaamisvajeista suomalaiseen jatkokoulutukseen hakeutuessa. Poikkeavan tutkinnon suorittaminen ei saa sulkea jatko-opintojen tietä.

Esityksen muutoksien vaikutuksia tutkintoviennin määrään ja laatuun tulee seurata mahdollisimman pian muutosten voimaantultua huomioiden vuoden 2022 siirtymäaika nykyisen koulutusvientihankkeiden osalta.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Eira Bani
erityisasiantuntija